మూడు ప్రశ్నలు

[టాల్‌స్టాయి మహాశయునిచే రచియింపబడిన - మానవుని ఉద్గతికి సాయపడు. భావములుగల - కథావ్యాసమున కనువాదము.]

ఒకానొక రాజున్నాడు. ఏదైనా పని ప్రారంభించటానికి తగిన ముహూర్తమేదో ముందుగానే తనకు తెలిసివుంటే; ఎటువంటి మనుష్యులసలహాలు అవశ్యంగా వినదగినవో, ఎవళ్ళమాటలు వినగూడనివో తనకు తెలిసివుంటే; తానుచేసే పనులలోకల్లా అతి ముఖ్యమైనపని యేదో తెలిసివుంటే, తానుపట్టిన ప్రతి పనీ నిర్విఘ్నంగా నెరవేర్చి హాయిగా బ్రతకవచ్చునను కుంటూ వుండేవాడు.

ఇట్లనుకొని తనరాజ్యమంతటా ఒక ప్రకటన చేయించాడు రాజు. ఏపనిగాని ప్రారంభించటానికి ఉత్తమమైన సమయమేదో, ఎటువంటిమనుష్యుల సలహా తనకత్యవసరంగా కావలసివుంటుందో, అన్ని పనులలో ఉత్కృష్టమైనపని యిదియని తెలుసుకొనట మెట్లాగో చెప్పగలిగిన వానికి గొప్ప బహుమానమిస్తానని ప్రకటింపజేశాడు.

రాజు పిలుపువిని మహాపండితు లనేకులు వచ్చారు. అనేకు లనేకవిధాల రాజు ప్రశ్నలకు జవాబిచ్చారు.

మొదటిప్రశ్నను గూర్చి కొందరిట్లా సలహాయిచ్చారు: రోజులు, నెలలు, సంవత్సరాలు స్పష్టంగా తెలుస్తూవుండేలాగున ఒకపంచాంగం తయారుచేసి, యెల్లప్పుడూ దాన్ని ముందుంచుకొని, దీక్షతో దానినే అనుసరించి నడుచుకొంటూవుంటే, విధిగా ప్రతిపనీ మంచిముహూర్తాన్నే జరుగుతుందన్నారు. మరి కొందరు యీ యభిప్రాయాన్ని ఖండిస్తూ యేపనికైనా అనుకూలమైన సమయమేదో ముందుగా నిర్ధారణ కావడం అసంభవమన్నారు. ఎల్లప్పుడూ యేవో అనావశ్యకపు గొడవలలో మునిగి వృధాకాలక్షేపం చేయకుండా, యెక్కడ యేపనెట్లా జరుగుతున్నదో మెలకువలో కనిపెడుతూవుంటే, యెప్పటికేపని అత్యవసరమో తెలుస్తుందని కొందరన్నారు. మరికొందరు మరొకరీతిగా చెప్పినారు. ఎంత జాగ్రతతో కాలగతిని కనిపెడుతూవున్నా, యేపనికేసమయం తగినదో ఒక్కమనిషి కనుగొనటం చాల కష్టసాధ్యం. బాగా ప్రపంచానుభవంగల ఒక ఆలోచనసంఘాన్ని దగ్గర పెట్టుకుంటేనే గాని రాజొక్కడూ, తనంతటతాను, యేపనికిగాని కాలనిర్ణయం చేసుకోలేడన్నారు

"ఆలోచనసభను సమకూర్చి విషయం చర్చకు పెట్టేవరకూ వ్యవధిలేని కొన్ని జరూరువిషయాలుండవచ్చు. పని ప్రారంభించదగునో కూడదో తక్షణమే నిర్ధారణకావలసిన సందర్భాలుంటాయి. పోనీ యేదో ఒకరీతిగా నిశ్చయంచేదామంటే, పర్యవసానమెట్లా తేలుతుందో ముందే కొంతవరకు తెలిసివుండటంకూడా అవసరమే. తంత్రగాళ్ళకు, గారడీవాళ్ళకు మాత్రమే ముందురాబోయే విషయాలు తెలుస్తాయి. కనుక యేపనికైనా ముహూర్తనిర్ణయం చేసేటప్పుడు ముందుగా గారడివాళ్ళతో సంప్రదించాలి" అన్నారు మరి కొందరు.

రెండోప్రశ్నకు కూడ అనేకరకాల జవాబులు వచ్చాయి. రాజుకి అందరికంటే మంత్రులే యెక్కువ ఆవశ్యకమైన వాళ్ళన్నారు కొందరు. మంత్రులుకాదు, పురోహితులే రాజుకత్యవసరమైన మనుష్యులన్నారు మరికొందరు. మంత్రులూకాదు, పురోహితులూకాదు, వైద్యులకంటే ఎక్కువ అవసరమైనవాళ్ళు రాజుకి మరెవ్వరూ కారని కొందరన్నారు. ఇంకాకొందరన్నారు యుద్ధభటులే చాల ఆవశ్యకమని.

ఇక మూడవప్రశ్న: పనులలోకల్లా ముఖ్యమై, యెక్కువగా శ్రద్ధవహించి చేయవలసిన పనియేది? ప్రకృతిశాస్త్రపరిశోధనే అవశ్యంగా చేయవలసిన పని

అన్నారు కొందరు. యుద్ధంచేయటంలో నైపుణ్యం సంపాదించటమే మహావిద్యయని కొందరు. భగవధ్యానం, భగవత్ప్రార్థనమాత్రమే పరమకర్తవ్యమని కొందరు అన్నారు.

ఇట్లా యెవరికితోచినట్లుగా వారు జవాబిచ్చారు పండితులు. ఈ అభిప్రాయాలలో విపరీతమైన వ్యత్యాసాలుండటంచేత, ఒక్కరిమాటకూడా రాజుకి నచ్చక మనస్సు మరింత కలవరపడ్డది. సరియైన జబాబుచెప్పగల సమర్థునికి ఆనాడివ్వవలసిన బహుమానం ఒక్కరికీ యివ్వలేదు. రాజు తనప్రయత్నంమాత్రం అంతటితో విరమించలేదు. మహాజ్ఞానియని ప్రసిద్ధిపొందిన సాధువు ఆరాజ్యంలోనే ఒకడున్నాడు. తనప్రశ్నలకు సరియైన సమాధానం ఆసాధువు నడిగి తెలుసుకోవాలని రాజు నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఒక అరణ్యంలో నివాసమున్నాడు సన్న్యాసి. ఆ చోటువిడిచి యెప్పుడూ యెక్కడికీ కదిలిపోయేవాడు కాడు. డాబుదర్పాలులేని సామాన్యప్రజలకేగాని మరెవ్వరికీ దర్శనమిచ్చేవాడుకాడు. రాజంతకే తానుకూడా సామాన్యదుస్తులే ధరించాడారోజున. సాధువుయొక్క కుటీరానికి కొంతదూరాన్నే గుఱ్ఱందిగి, రక్షకభటుల నక్కడనే దిగవిడిచి ఒంటరిగా సాధువువద్దకు పోయినాడు.

రాజువచ్చి చూచేసరికి సాధువు తనకుటీరం ముందున్న నేల త్రవ్వుతూ కూర్చున్నాడు. సంతోషపూర్వకంగా రాజుకి స్వాగతమిచ్చి, తిరిగి త్రవ్వపని ప్రారంభించాడు. సాధువు బహుఅర్భకుడు. త్రవ్వకోలతో ఒకొక్కక్క బెడ్డచొప్పున పెల్లగిస్తూ, బలహీనతచేత యెక్కువగా అలసి ఆయాసపడుతున్నాడు.

రాజు సాధువును సమీపించి యిట్లన్నాడు: “మహాత్మా! నిన్ను మూడుప్రశ్నలడిగి వాటికి తగిన సమాధానం పొందగలననే నమ్మకంతో ఇక్కడికి వచ్చాను. ఏదైనాపని ఆరంభించటానికి సరియైన ముహూర్తమేదో తెలుసుకొనేదెట్లా ? నేనెల్లప్పుడూ యెవరిసలహా యెక్కువగా అపేక్షించవలె ? అన్ని పనులలో యెక్కువ శ్రద్ధతో నేను నెరవేర్చవలసిన పని యేది ?”

రాజడిగిన ప్రశ్నలు సాధువు శ్రద్ధతోనే ఆలకించాడు. కాని జవాబుచెప్పలేదు. తిరిగి త్రవ్వటం ప్రారంభించాడు.

“అయ్యా, నీకలసటగావున్నట్లున్నది. గునపం నాకిచ్చి కొంతసేపు నన్ను త్రవ్వనియ్యి—నీవు కూర్చో” మన్నాడు రాజు.

రాజుమాటకు సాధువు సంతోషం వెలిబుచ్చి, వందనపూర్వకంగా త్రవ్వకోల రాజుచేతికిచ్చి పక్కనే కూర్చున్నాడు.

రాజుకూడా రెండుమళ్ళుత్రవ్వి, అంతటితో పని నిలిపి, తానడగవచ్చిన ప్రశ్నలు మూడు తిరిగి యేకరువు పెట్టినాడు. సాధువు ప్రత్యుత్తరం చెప్పకుండానే లేచి నిలబడి రాజువద్దనున్న త్రవ్వకోల అందిపుచ్చుకోబోతూ “ఇక నీవు విశ్రాంతి తీసుకోవయ్యా—మరి కొంతసేపు నేను త్రవ్వుతాను” అన్నాడు.

కాని రాజు త్రవ్వకోల సాధువుకియ్యలేదు. తిరిగి తానే త్రవ్వటం ప్రారంభించాడు. అట్లా ఒకగంట గడిచింది. ఇంకా త్రవ్వుతూనేవున్నాడు. రెండవగంట కూడా గడిచింది సూర్యుడు పడమటిదిక్కున చెట్ల చాటుకి దిగిపోయినాడు అంతటితో పని నిలిపి, గునపం భూమిలోగుచ్చి, రాజు సాధువుతో యిట్లన్నాడు: “మహాత్మా! నాప్రశ్నలకు సరియైన జవాబు దొరుకుతుందనే ఆశతో నీదర్శనానికి వచ్చాను. నీవు నాకు చెప్పే సమాధానమేమీ లేనట్లయితే, లేదని చెపితే తిరిగి యింటికైనా పోతాను”

“ఇదిగో, యిట్లాయెవరో పరుగెత్తుకొని వస్తున్నాడు. అతడెవరో చూదాం వుండు.” అన్నాడు సాధువు.

వెనక్కుతిరిగి చూచాడు రాజు.

ఆవైపునుంచే ఒకపెద్ద గడ్డంతాత అడవిలోనుంచి పరుగెత్తుకొని వస్తున్నాడు. చేతులతో పొట్ట గట్టిగా నొక్కిపట్టుకొని తొందరగా వస్తున్నాడు. నొక్కిపెట్టిన చేతుల క్రిందనుంచి రక్తం యేకధారగా బయటికి

వస్తున్నది. ముసలివాడు రాజుపక్కకు వచ్చి సొమ్మసిల్లి మూలుగుతూ కిందపడ్డాడు. రాజూ సాధువూ యిద్దరూకలిసి ముసలివాడు తొడుక్కున్న దుస్తులు విప్పిచూచారు. పొట్టమీద పెద్ద గాయమొకటి కనిపించింది. నీళ్ళుతెచ్చి గాయం శుభ్రంగా కడిగినాడు రాజు. తనవద్దనున్న జేబురుమాలు, సాధువువద్దనున్న మరొకతువాలు, రెండూ మడతపెట్టి గాయానికి కట్టు కట్టినాడు. ఐనా రక్తప్రవాహం కట్టుబడలేదు. రాజు మరిరెండుమూడు తడవలు కట్టువిప్పి గాయంకడిగి, తిరిగి కట్టుకడుతూవుండేవాడు. కొంతసేపటికి రక్తం కారటం ఆగింది. అక్కడితో ముసలివాడు కొంతతేరుకొని తాగటాని కేదైనా యిమ్మని అడిగినాడు. కొంచెం మంచినీళ్ళు తెచ్చియిచ్చాడు రాజు. ఈలోగా సూర్యుడస్తమించి గాలి చల్లబడ్డది. సాధువుయొక్క సహాయంతో రాజు ముసలివాణ్ణి కుటీరంలోకి మోసుకొనిపోయి, పక్కమీద పరుండబెట్టినాడు. ముసలివాడు పక్కమీదికి చేరి కళ్ళుమూసుకొని నిశ్శబ్దంగా పడుకున్నాడు. రాజు ఆదినం నడిచిన నడకవల్లను, చేసిన పనివల్లను అలసిపోయి గుమ్మంలోనే పడుకొని నిద్రపోయినాడు. గాఢమైన నిద్రపట్టింది. రాత్రంతా నిద్రతోనే గడిచింది. తెల్లవారిలేచి కూర్చున్నాడు రాజు. తానిప్పుడెక్కడున్నాడో, పక్కమీద పడుకొని తనవంక తీక్షణంగా తేరి పారచూస్తున్న ఆ ముసలివాడెవరో జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనేసరికే కొంతసేపు పట్టింది.

రాజుకూడా నిద్రలేచి తనవంక చూస్తున్నాడని తెలుసుకొని, ముసలివాడు హీనస్వరంతో "నన్ను క్షమించవా ? నాయనా !" అన్నాడు.

"అసలు నీవెవరవో నేనెరుగనే ! నిన్ను నేను క్షమించవలసిన కారణమేమున్నది ? ఏమీకనిపించదు" అన్నాడు రాజు.

దానికి ముసలివాడిట్లా జవాబిచ్చాడు "నీవునన్నెరగవేమో కాని నిన్నుమాత్రం నే నెరుగుదును. నీవు నా సోదరుని చంపించి వానిఆస్తికూడా అపహరించినందుకుగాను ఎప్పటికైనా నీమీద పగతీర్చుకుంటానని శపథంచేసిన నీశత్రువును నేను. నీ వొంటరిగా సాధువు వద్దకు పోతున్నావని తెలుసుకొని, తిరిగి నీవింటికిపోయే దారిలో నిన్ను చంపేవుద్దేశంతో యిట్లావచ్చాను. దినమంతా వేచి కూర్చున్నా. నీజాడెక్కడా కనిపించలేదు. నేను దాగివున్నచోటు విడిచి బయటికివచ్చి నీకొరకు చూస్తుండగా, నీరక్షకభటులు నన్ను గుర్తుపట్టి కత్తితో పొడిచారు. అదే యీగాయం. అక్కడనుంచి పారిపోయి యిట్లావచ్చాను. గాయంకడిగి కట్టుగట్టి నీ వీయుపచారం చేయకపోతే, అప్పుడే ప్రాణంపోయి వుండేది. నిన్ను చంపటానికే నేను వచ్చాను. నీవు నన్ను చావునుండి తప్పించావు. ఈగండంగడిచి నేనింకా బ్రతికివుండి, నీవొప్పుకుంటే, నాజీవితకాలమంతా నీ దాసానదాసుడనై సేవచేస్తూ బ్రతుకుతానయ్యా ! నాతరువాత నాకుమారులుకూడా అదేవిధంగా నీసేవకులై వుండేటట్లు చేస్తాను. నాఅపరాధం క్షమించు తండ్రీ!"

ఇంత అద్భుతంగాను, సునాయాసంగాను శత్రువుతో సఖ్యత కుదిరినందుకు రాజు అమితానందభరితుడైనాడు. బద్ధశత్రువు పరమమిత్రుడైనాడు. రాజు ముసలివాణ్ణి క్షమించటమే కాకుండ తనసేవకులను కొందర్ని, తన స్వంతవైద్యునీపంపి, తగిన చికిత్సకూ ఉపచారానికీ యేర్పాటుచేయిస్తాననీ ; తానపహరించిన ఆస్తి తిరిగి ముసలివానికి స్వాధీనంచేస్తాననీ వాగ్దానం చేశాడు.

ముసలివానివద్ద సెలవుతీసుకొని తిరిగి సాధువు దర్శనార్థం పోయినాడు రాజు. తానింటికి పోయేముందు మరొకసారి సాధువునుచూచి తన ప్రశ్నలకు జవాబడిగి పోదామనుకున్నాడు. సాధువు నిన్న తవ్వివుంచిన మళ్ళలో విత్తనాలు చల్లుతూ కనిపించాడు.

సాధువును సమీపించి రాజు యిట్లన్నాడు : "అయ్యా! నాప్రశ్నలకు నీవు చెప్పగలిగిన జవాబుంటే చెప్పి, నాకు సెలవిచ్చి పంపమని ఆఖరుసారి తిరిగి ప్రార్థిస్తున్నాను."

"నీకు కావలసిన జవాబులు యిదివరకే వచ్చేశాయి" అంటూ మడిలో నేకూర్చుని గింజలుచల్లుతూ,

తలయెత్తి రాజువంక చూచి ప్రత్యుత్తరమిచ్చాడు సాధువు.

"ఇదివరకే జవాబులు రావటమేమిటి? అదెట్లా?" అని ఆశ్చర్యంతో రాజడిగినాడు.

"అయ్యో, నీకింకా తెలియనేలేదా? నిన్న నీవిక్కడికివచ్చి నాబలహీనతచూచి జాలిజెంది కష్టపడి యీమళ్ళన్నీ తవ్విపెట్టినావు. అట్లా సాయపడకుండా నీదారిని నీవు పోయివున్నట్లయితే, ఆముసలివాడు శత్రువై నిన్నెదుర్కొనేవుండునుకదా? అప్పుడు నావద్దనే మరికొంతసేపుండకపోతినని విచారించి వుందువు. కనుక నీవిక్కడ మళ్ళుతవ్వుతూ కూర్చున్నసమయమే అమూల్యమైన సమయం. అప్పటికి నేనే ముఖ్యమైన మనిషిని. నాకుపకారంచేయటమే నీవుచేయవలసిన అతిముఖ్యమైనపని. తరువాత కొంతసేపటికి ముసలివాడు మనవద్దకు పరుగెత్తుకొని వచ్చాడు. అతనికుపచారం చేయటంలో నీవు వినియోగించినసమయమే అతిపవిత్రమైనసమయం. ఎందుచేతనంటే, నీనుంచి ఆవుపకారం జరిగివుండకపోతే ముసలివాడప్పుడే చనిపోయుండేవాడు. మీ కిద్దరికీ సఖ్యతకుదరటానికే అవకాశంలేకుండాపోయేది. కనుక ఆసమయానికి అతడే నీకత్యవసరంగా కావలసిన మనిషి. అతనికొరకు నీవుచేసిన సేవయే నీకు ముఖ్యకర్తవ్యమయింది. ఎప్పటికైనా యీమాట జ్ఞప్తియందుంచుకో! ఏక్షణాని కాక్షణమే అమూల్యమైన సమయమని గుర్తించవలె. ఎప్పటికప్పుడు "ప్రస్తుతక్షణమే" చాల విలువైనకాలం. గడచిపోయిన సమయం తిరిగిరాదు. ముందురాబోయే కాలం మనకు తెలియదు. ఇప్పుడు మనకండ్లముందర జరుగుతున్న క్షణమే మన సమస్తశక్తులు వినియోగపరచి పాటుపడి ఫలితానికి తేవలసినసమయం. భవిష్యత్తెట్లా వుంటుందో మనకు తెలియదుకనుక "ఇప్పుడు" అనగా ఎప్పటికప్పుడు ఎవరి సమక్షంలో నీవుంటావో వాడే నీకత్యవసరమైనమనిషి, ఉపకారచింతతో ఆమనిషికి సేవచేయటమే నీకు విధాయకమైనపని. పరోపకార చింతతో నిరంతరంమానవసేవ చేయటానికేకదా మానవుడీ ప్రపంచంలో సృష్టింపబడ్డాడు!

—తల్లాప్రగడ ప్రకాశరాయుడు, ఎం.ఏ.

విషాదచ్ఛాయలు

౧

ఏయురస్సీమపైని నా యీ విషాద
భారమును దించుకొందు, నెవ్వరికినై బ
హూకరింతు నీనాటి కవోష్ణబాష్ప
మాలికలు ; సంతసంబెల్ల మాటు మఱఁగి
యుండ, ఈనాటి నాదుఃఖ మిబికియిబికి
గానముఖమునఁ బ్రవహింపఁగాఁదొడంగె.

ఆమధురగానసీమ రమ్యంబె కాని
అందు పువుతోట లేలొకో అటునిటుకద
లాడివణకుచున్నవి యకారణముగానె.

౨

నే నొకవిషాదఘోరవార్నిధిని మునిఁగి
తేలుచున్న యేకాకిని, తీరభూమి
కెంతదవ్వుంటినో యని యిటునటు మొగ
మెత్తి చూచుచుందును ; అది దృక్పథంబు
దాటిపోయిన దెన్నడో—ఏటి కింక
కాలుసేతు లాడించు చిక్కరణి లేని
పోని యాసలు, లోతుకు మునిగిపోయి
అచటి రత్నాల రత్నంబునై అగాధ
గహ్వరములందు వెన్నెలల్ గాతుగాక.

౩

ఈనిశార్ధభాగంబునం దీజగంబు
సాంతమును సుషుప్తిగని ప్రశాంతపడియె
నాకుమాత్రము కనుమూతలేక స్మృతి ప
థానఁ బూర్వానుభూతముల్ తలలుసూపె.

ఎవరెఱుంగుదు రీలేతహృదయమందు
రవులుచున్న దావానలప్రభలసెగలు,
ఎవరితోఁ జెప్పికొనఁబోదు, ఎవరుతీర్పఁ
గలరు, నేనే అనుభవింప వలెనుగాక.